

— **Statement van het overlegplatform amateurkunsten - deeltijds kunstonderwijs**

Aanbevelingen voor de toekomstige
minister(s) van Onderwijs en Cultuur

— RICHTING EEN BELEID DAT DE SAMENWERKING TUSSEN BEIDE SECTOREN STIMULEERT EN DE KUNSTBEOEFENAAR CENTRAAL STELT

Het overlegplatform amateurkunsten-deeltijds kunstonderwijs is **dé plek om met beide sectoren samen in gesprek te gaan**. Dat is nodig als het over onderwerpen gaat die beide sectoren aanbelangen, denk aan regelgeving rond en evaluatie van de alternatieve leercontext, de ontwikkeling van subsidielijnen die samenwerking tussen beide sectoren stimuleren, cultuureducatie, etc. Net omdat beide sectoren tot een ander beleidsdomein behoren - met hun eigen decretale opdrachten en regelgeving - is het noodzakelijk om in gesprek te gaan met beide sectoren *samen*. Enkel zo kan er een overkoepelend beleid ontwikkeld worden dat de instroom, doorstroom en uitstroom uit en naar beide sectoren zo optimaal mogelijk stimuleert.

Daarom publiceert het overlegplatform een aantal **gemeenschappelijke adviezen voor de volgende minister(s) van Onderwijs én Cultuur**, met als doel om het amateurkunsten- en DKO-beleid te optimaliseren en zo goed mogelijk op elkaar en op de praktijk af te stemmen, én om zo goed mogelijk in te spelen op de noden en behoeften van de leerling/kunstbeoefenaar.

Tevens verwijst dit platform naar de memorandi en adviezen die door de diverse partners van het overlegplatform uitgebracht zijn, zowel in functie van het nieuwe Amateurkunstendecreet, de evaluatie van het DKO-decreet als in functie van de beleidsnota's van de toekomstige minister(s) van Onderwijs en Cultuur.

Het Overlegplatform AK-DKO verwijst naar de adviezen en aanbevelingen van onze partners inzake beleid dat onze beide sectoren aanbelangt:

- 'Tijd voor kunst. Evaluatie van 5 jaar niveaudecreet dko'. (26 maart 2024). Advies op eigen initiatief, uitgebracht door de Raad Levenslang en Levensbreed Leren van de VLOR, voorbereid door de commissie Deeltijds Kunstonderwijs.
- 'Advies over het voorontwerp van decreet over de ondersteuning van de amateurkunsten'. (15 juni 2023). Uitgebracht door de SARC, Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk i.s.m. de Sectorraad Kunsten en Erfgoed.
- De adviezen van de directeurenverenigingen VerDi en DenkBeeld
- De aanbevelingen van De Federatie in aanloop naar de Vlaamse en federale verkiezingen in 2024
- 'Lokaal talent doet me wat'. Het memorandum van de amateurkunstensector richting lokale verkiezingen.
- 'Ruimte voor Cultuur'. Adviezen voor het Vlaamse Cultuurbeleid door cult!, De Federatie, OCE en oKo.

AANBEVELINGEN VAN HET OVERLEGPLATFORM AK-DKO OM DE SAMENWERKING TUSSEN BEIDE SECTOREN TE STIMULEREN:

- Ga in gesprek met beide sectoren **samen** over onderwerpen die ons beide aanbelangen, via het overlegplatform amateurkunsten - deeltijds kunstonderwijs.
- Zorg op het niveau van de Departementen voor samenwerking en structureel overleg tussen de betrokken beleidsdomeinen Onderwijs (i.f.v. deeltijds kunstonderwijs) en Cultuur (i.f.v. amateurkunsten). Ook overleg met het beleidsdomein Jeugd is aangewezen (i.f.v. cultuureducatie).
- Erken de vele samenwerkingen (ook buiten de alternatieve leercontext) die reeds bestaan tussen beide sectoren, zowel op lokaal als op Vlaams niveau. Ondersteun de initiatieven die *bottom up* groeien, met respect voor de eigenheid van beide sectoren.
- Zorg er expliciet voor dat bij de samenstelling van adviesorganen en -commissies de (praktijk)kennis van beide sectoren aanwezig is.

AANBEVELINGEN VAN HET OVERLEGPLATFORM AK-DKO OM DE DECRETALE KADERS BETER AF TE STEMMEN OP DE WERKING VAN BEIDE SECTOREN, MET DE LEERLING/KUNSTBEOEFENAAR ALS UITGANGSPUNT:

- Maak de regelgeving van de ALC minder rigide zodat de drempels lager worden in andere disciplines dan muziek.
- Zorg bij aanpassingen aan het Decreet Deeltijds kunstonderwijs en het Amateurkunstendecreet dat beide sectoren proactief betrokken worden bij de invoering en uitrol van beleidsmaatregelen die beide domeinen aanbelangen. Betrek ook beide sectoren bij ander beleidswerk om cultuureducatie en -participatie te bevorderen
- Betrek relevante partnersectoren bij beleidsinitiatieven en de uitrol ervan.

— DE AANBEVELINGEN ONDER DE LOEP

Aanbevelingen om de samenwerking tussen beide sectoren te stimuleren:

Ga in gesprek met beide sectoren samen over onderwerpen die ons beide aanbelangen, via het overlegplatform amateurkunsten-deeltijds kunstonderwijs.

Er zijn heel wat decretale en beleidsthema's die van belang zijn voor zowel de amateurkunstensector als het deeltijds kunstonderwijs. Nog al te vaak worden deze thema's eenzijdig besproken met één van beide sectoren, of met elke sector apart. **We vragen daarom met aandrang om in gesprek te gaan met beide sectoren samen, via het overlegplatform AK-DKO** waar beide domeinen vertegenwoordigd zijn. We denken daarbij aan onderwerpen als: de evaluatie van de alternatieve leercontext en bij uitbreiding het DKO-decreet, de evaluatie van samenwerking tussen academies en het lokale amateurkunstenveld, de beroepskwalificaties van het deeltijds kunstonderwijs, subsidielijnen binnen het amateurkunstendecreet die samenwerking stimuleren etc. Doe dit zowel in de beginfase van een proces als tussentijds en bij finale keuzes.

Zorg op het niveau van de Departementen voor samenwerking en structureel overleg tussen de beleidsdomeinen Onderwijs (i.f.v. deeltijds kunstonderwijs) en Cultuur (i.f.v. amateurkunsten). Ook overleg met het beleidsdomein Jeugd is aangewezen (i.f.v. cultuureducatie).

Er wordt via beleidsteksten en regelgevende kaders ingezet op samenwerking tussen de sectoren van de amateurkunsten en het deeltijds kunstonderwijs. Daarbij wordt er vaak voorbijgegaan aan de samenwerkingen die er al zijn. Bovendien stoten organisaties op Vlaams niveau op een gebrek aan samenwerking tussen de departementen en beleidsdomeinen Cultuur en Onderwijs. Nog al te vaak blijken de verschillende taal en de grenzen van de decreten drempels op te leveren. Als ervaringsdeskundigen in het proberen overstijgen van die drempels, roepen we op om ook op het niveau van de departementen structureel overleg te organiseren om de samenwerking tussen beide domeinen te optimaliseren. Bovendien is het aangewezen om i.f.v. het beleid omtrent cultuureducatie ook in overleg te gaan met het beleidsdomein Jeugd. Dit zal resulteren in een beter begrip van elkaars terminologie, wetgevende kaders, leefwereld en praktijken zodat de animo om samen verder aan de slag te gaan, alleen maar groeit.

Erken de vele samenwerkingen (ook buiten de alternatieve leercontext) die reeds bestaan tussen beide sectoren, zowel op lokaal als op Vlaams niveau. Ondersteun de initiatieven die *bottom up* groeien, met respect voor de eigenheid van beide sectoren.

Samenwerking tussen de amateurkunsten en het DKO wordt soms wat eng bekeken door enkel te verwijzen naar de mogelijkheid van een alternatieve leercontext. In de praktijk zien we echter dat er **veel meer mogelijkheden zijn om samen te werken**, bijvoorbeeld bij het opzetten van producties, het bemannen van juryverdedigingen, bij de organisatie van lokale uitwisselingsprojecten etc. Bovendien doet de hyperfocus op de alternatieve leercontext geen recht aan alle academies die al op een of andere manier samenwerken met andere organisaties, professionele kunstenaars, scholen en amateurkunstenverenigingen. Daarnaast is het zo dat niet alleen op lokaal niveau, maar ook op Vlaams niveau vandaag al samenwerkingen en uitwisselingen bestaan, die door de overheid verder ondersteund kunnen worden. Lokale en Vlaamse samenwerkingen geven dikwijls inspiratie voor andere actoren op het terrein of voor het verfijnen van bepaalde beleidskaders. Zij kunnen ook als laboratorium fungeren voor een sterker en dynamisch cultuureducatie-landschap. **We vragen om deze initiatieven te waarderen en waar mogelijk en zinvol te valoriseren en/of op te schalen.** Dit alles met het grootste respect voor de eigenheid van beide sectoren aangezien het DKO en de amateurkunsten elk hun eigen decreet en regelgeving hebben in twee verschillende beleidsdomeinen (Onderwijs en Cultuur).

Zorg er expliciet voor dat bij de samenstelling van adviesorganen en -commissies de (praktijk) kennis van beide sectoren aanwezig is.

In het nieuwe Amateurkunstendecreet van 2024 en bijhorend uitvoeringsbesluit staan zes kernopdrachten beschreven voor de koepelorganisaties voor amateurkunsten. Een ervan is "samenwerking met professionele kunsten en het deeltijds kunstonderwijs". Deze opdracht is niet nieuw, en was ook al een criterium in het vorige decreet. Wel nieuw is dat de beleidsplannen van de amateurkunstenkoepels voortaan beoordeeld worden door externe experts, net zoals dat ook al het geval was bij de evaluatie van de werking van de organisaties tijdens de visitaties of plaatsbezoeken. Het uitvoeringsbesluit beschrijft dat de beoordelaars ook experts kunnen zijn uit de belendende sectoren, zoals de professionele kunsten en het deeltijds kunstonderwijs. Het overlegplatform kan dit alleen maar aanmoedigen, maar benadrukt dat idealiter **(praktijk)kennis van beide sectoren** aanwezig is bij de samenstelling van adviesorganen en -commissies. Alleen op die manier kunnen we **als gelijkwaardige partners** de expertise optimaal delen en laten renderen.

Aanbevelingen om de decretale kaders beter af te stemmen op de werking van beide sectoren, met de leerling/kunstbeoefenaar als uitgangspunt:

Zorg bij aanpassingen aan het Decreet Deeltijds kunstonderwijs en het Amateurkunstendecreet dat beide sectoren proactief betrokken worden bij de invoering en uitrol van beleidsmaatregelen die beide domeinen aanbelangen. Betrek ook beide sectoren bij ander beleidswerk om cultuureducatie en -participatie te bevorderen.

Een aantal decretale regels binnen de twee beleidsdomeinen hebben impact op beide sectoren. Zorg ervoor dat de departementen en bevoegde ministers van beide domeinen samenwerken, en dat zowel het deeltijds kunstonderwijs als de amateurkunstensector **proactief betrokken** worden bij de voorbereiding, de evaluatie en uitrol van deze decretale beslissingen. Dat kan door het overlegplatform amateurkunsten-deeltijds kunstonderwijs te consulteren. Door deze realitycheck kan de regelgeving zo goed mogelijk worden afgestemd met de praktijk, en kan de samenwerking zo optimaal mogelijk uitgerold worden. Dit komt de leerling/kunstbeoefenaar alleen maar ten goede, en de optimale instroom, doorstroom en uitstroom uit en naar beide sectoren wordt op die manier echt bewerkstelligd.

Daarnaast zijn de amateurkunstensector en het DKO belangrijke spelers in het **veld van cultuureducatie en actieve cultuurparticipatie**. Betrek hen dan ook bij beleidsinitiatieven hierrond. Naar analogie van het SportKompas onderzoekt het beleid momenteel of de invoering van een CultuurKompas op school de toeleiding naar het DKO zou kunnen bevorderen. We vragen om die toeleiding niet rigide te bekijken en open te trekken naar het volledige aanbod van kunstbeoefening in de vrije tijd in de nabije omgeving van de leerling. Enkel op die manier kan laagdrempelige cultuurparticipatie voor alle leerlingen optimaal gestimuleerd worden. Betrek daarbij het Overlegplatform AK-DKO om het aanvullend aanbod van de academies en het amateurkunstenveld mee te nemen in het ontwerp van het CultuurKompas, en verken de opportuniteit om dit ook verder uit te breiden naar andere cultuureducatieve spelers.

Maak de regelgeving van de ALC minder rigide zodat de drempels lager worden in andere disciplines dan muziek.

De alternatieve leercontext is een vorm van samenwerking tussen beide sectoren die reeds gangbaar was in de praktijk, en die in 2018 decretaal verankerd werd in het DKO-decreet. In de praktijk is deze alternatieve leercontext op de leest geschoeid van de klassieke muziekopleidingen binnen het DKO. Bij andere disciplines, zoals theater of dans, blijken er administratieve regels en praktische bezwaren in de weg te staan om de ALC effectief te laten floreren. Het is dan ook zo dat slechts ongeveer de helft van de academies momenteel met alternatieve leercontexten werkt (Rekenhof, 2021)¹. Deze drempels moeten gedetecteerd en overwonnen worden, zodanig dat de ALC ook in de andere disciplines ingang vindt. Het overlegplatform AK-DKO is de plek bij uitstek om hierop te werken, aangezien deze groep diverse ervaringen deelt en de drempels *hands on* kan aanpakken.

In maart 2024 werd de regelgeving van de ALC uitgebreid verduidelijkt in een omzendbrief, met praktijkvoorbeelden uit de verschillende domeinen. Dit is een eerste stap om de drempels in de verscheidene disciplines te verlagen.

¹ Rekenhof. (2021). Deeltijds kunstonderwijs: Afstemming en toegankelijkheid van het aanbod. https://www.ccrek.be/Docs/2021_58_DeeltijdsKunstonderwijs.pdf

Betrek ook relevante partnersectoren bij beleidsinitiatieven en de uitrol ervan.

De amateurkunsten en het deeltijds kunstonderwijs kunnen niet los gezien worden van een aantal partnersectoren, zoals het lokaal cultuurbeleid, de professionele kunsten, partners in cultuureducatie, het regulier onderwijs of het hoger kunstonderwijs. Het is dan ook aangewezen om te gepasten tijde deze domeinen te betrekken bij de beleidsinitiatieven van beide sectoren. Het overlegplatform amateurkunsten - deeltijds kunstonderwijs doet dat reeds door ook de educatieve opleidingen van het hoger kunstonderwijs uit te nodigen. In de toekomst willen we graag ook de dialoog aangaan met de andere belendende sectoren. Maar we moedigen ook het beleid aan om met een open vizier beleidsinitiatieven af te stemmen met de verschillende actoren in het brede ecosysteem van kunstbeoefening.

— SLOTBEDENKINGEN

De voorbije jaren hebben beide sectoren bergen verzet om samenwerking te stimuleren én ingang te laten vinden bij de achterban. In de praktijk blijkt echter dat samenwerking nog al te vaak afhankelijk is van de *goodwill* van de lokale directie, de link die leraars hebben met het (lokale) amateurkunstenveld en de goesting bij lokale gezelschappen om tot samenwerking over te gaan. Uiteraard hebben de directie- en verenigingen en onderwijsverstrekkers uit het DKO en de koepelorganisaties voor amateurkunsten hier een rol in te spelen. **Maar ook de lokale besturen kunnen cruciaal zijn.** Vrijtijds- en cultuurcoördinatoren kunnen een **brugfunctie** vervullen om al deze partijen samen te brengen en samenwerking te stimuleren, bijvoorbeeld in de lokale cultuurraad. Of in de academieraad waarin zowel leerlingen en ouders, personeelsleden als vertegenwoordigers van het lokale socio-culturele veld kunnen zetelen. Daarbij moeten ook de individuele amateurkunstenaars – de schrijvers, kunstenaars, fotografen, die niet verenigd zijn in een groep – betrokken worden.

We hopen in de toekomst dat steeds meer steden en gemeenten doordrongen geraken van het belang van samenwerking tussen de lokale cultuuractoren in functie van cultuureducatie en kunstbeoefening voor iedereen. Onderzoek toonde reeds meermaals aan dat wie op jonge leeftijd zelf kunst beoefent, ook later vaker participeert aan kunst en cultuur en dit verder doorgeeft aan zijn/haar kinderen. De amateurkunsten en het deeltijds kunstonderwijs kunnen elkaar alleen maar versterken in hun rol om cultuurparticipatie toegankelijker te maken voor iedereen. Daarbij is het noodzakelijk dat niet alleen de beleidsdomeinen Onderwijs en Cultuur, maar ook lokale besturen en beleidsmakers een klimaat creëren dat samenwerking stimuleert en optimaal laat renderen.

Een publicatie van De Federatie sociaal-cultureel werk & amateurkunsten i.s.m. de leden van het overlegplatform amateurkunsten – deeltijds kunstonderwijs, mei 2024

Contact:

Barbara Delft – beleidsmedewerker amateurkunsten bij De Federatie

info@akdko.be

0477 64 77 10

De Federatie - Celrebroersstraat 16B/3, 1000 Brussel, www.defederatie.org